

FISKERIDIREKTORATET
Postboks 185 Sentrum
5804 BERGEN

Deres ref:
Vår ref: 2023/80269
Dato: 24.05.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

SVAR PÅ HØRING - FORSLAG TIL UTREDNINGSPROGRAM FOR HAVBRUK TIL HAVS

Mattilsynet har gått gjennom høringen og har noen innspill til utredningsprogrammet. Vi har ikke gitt spesifikke kommentarer til de enkelte områdene, men viser her til tidligere høringsinnspill til de konkrete områdene og andre innspill fra Mattilsynet. Vi viser også til vår deltagelse i Havbruk til havs prosjektet under Nærings- og fiskeridepartementet, der vi har deltatt i arbeidet med å utarbeide rapport fra fiskehelse- og fiskevelferdsgruppen og Miljøgruppen. Anbefalingene som er gitt der når det gjelder fiskehelse og fiskevelferd er relevante i forbindelse med utredningsprogrammet.

Våre hoved innspill til utredningsprogrammet er problemstillingen knyttet til om plasseringen av HTH- områdene er innenfor eller utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde og manglende kunnskap om villaksens vandringsruter og risiko for påvirkning fra lakselus i og omkring utredningsområdene.

Vi vurderer at utredning rundt konkrete krav og konsekvenser for fisken når det gjelder velferd og helse vil være mest aktuell i den prosjektspesifikke konsekvensvurderingen og ved vurdering av prekvalifiseringskrav.

Utover dette har vi følgende innspill til programmet:

Er anleggene innenfor eller utenfor EØS – avtalens geografiske virkeområde

Kap 2 i utredningsprogrammet omhandler overordnede føringer og regelverk. Her omtales internasjonale forpliktelser i kap. 2,7. Problemstillingen knyttet om plasseringen av HTH- områdene er innenfor eller utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde er ikke tatt inn her. Vi mener dette er et tema som må vurderes i en offentlig overordnet konsekvensvurdering av havbruk til havs. Her må det gjøres en konkret vurdering av om plasseringen av HTH- områdene er innenfor eller utenfor EØS-avtalens virkeområdet. Dette vil ha stor betydning når det gjelder konsekvenser på fiskehelse- og fiskevelferdsområdet. Dersom plasseringen er utenfor vil det gi en situasjon som EØS-avtalen og regelverket ikke har tatt høyde for. EØS-regelverket definerer land utenfor EØS som såkalte «tredje-land», og det stilles særlige krav for å importere fra disse. Territorier utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde håndteres også som tredje-land.

Fristatus betyr at et område eller territorium er erklært fri for definerte sykdommer. Fristatus kan etableres på bakgrunn av et godkjent overvåkingsprogram der det er tatt ut regelmessige prøver i en definert periode. Norge har siden 1994 hatt fristatus for fiskesykdommene Viral hemoragisk septikemi (VHS) og infeksjøs hematopoetisk nekrose (IHN). Fristatusen innebærer at Norge fritt kan eksportere til alle nasjoner som har krav om at fisken skal være fri for disse sykdommene. Norge kan i tillegg eksportere levende materiale til EU-markedet, og nekte import av dyr fra deler av EU der sykdommene er påvist eller ikke har fristatus. Kravene for å oppnå fristatus kommer frem av dyrehelseforordningen ([2016/429](#)) del II kapittel 4, gjennomført i Norge i dyrehelseforskriften ([FOR-2022-04-06-631](#)). Norge har dokumentert fravær av sykdommene VHS og IHN og bruker et betydelig beløp årlig på nødvendige overvåkingsprogrammer for å opprettholde fristatusen for disse sykdommene. Det er en forutsetning for opprettholdelse av fristatusen at det ikke innføres levende dyr til Norge fra områder med lavere sykdomsstatus. Dersom de foreslåtte anleggene er utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde vil det få konsekvens for transport av levende fisk til slakt i Norge eller andre EØS-land og krav om veterinær grensekontroll av levende dyr og animalske produkter som ankommer samhandelsområdet utenfra EØS. Det stilles strenge krav til etablering av grensekontrollstasjoner, og disse skal godkjennes av ESA.

Dette vil igjen få konsekvenser for krav til beredskap når det gjelder fiskehelse- og fiskevelferd, særlig ved akutte hendelser der anlegget må tømmes raskt. Dette er nærmere utredet av Mattilsynet i fiskevelferdsrapporten som er levert av arbeidsgruppen.

Plassering av anlegg og enheter for best mulig velferd og smitteforebygging

Analyse ved hjelp av modellering vil kunne gi en beskrivelse av hvordan utlysningsområder kan plasseres i forhold til hverandre innenfor utredningsområdene ut fra hensynet til smittespredning. Det må også gjøres en tilsvarende vurdering av hvordan de ulike enhetene i anleggene bør plasseres for å oppnå best mulig helse- og velferd, bla når det gjelder behov for gode strømforhold med god tilgang på oksygen.

Andre tilbakemeldinger på programmet:

Punkt 2.3 Laksetildelingsforskriftens bestemmelser om overordnet konsekvensvurdering
Det som står her, vil også være relevante når det gjelder **punkt 4.3 Fiskehelse og fiskevelferd**.

Punkt 2.6 Annet relevant regelverk:

Fiskehelse og fiskevelferd er blandet sammen i avsnittene fire, fem og seks. I avsnitt 5 omtales dyrevelferdsloven, men det er smitte og ikke velferd som beskrives. Det bør lages et avsnitt som kun går på Matlovens formål (avsnitt 4) og et som går på Dyrevelferdslovens formål (avsnitt 5).

Kravene i Dyrehelsepersonelloven må også nevnes under opplisting av Mattilsynets regelverk. Lakselus forskriftens formål kan med fordel nevnes: Formålet med forskriften er å redusere forekomsten av lakselus slik at skadevirkningene på fisk i akvakulturanlegg og i villlevende bestander av laksefisk minimaliseres, samt redusere og bekjempe resistensutvikling hos lakselus.

Punkt 4.1.2 Særlig om villaksens vandringsrute:

Arbeidsgruppen i Havbruk til havs prosjektet har nylig levert sin rapport om Ytre miljø. I denne rapporten er det gitt 13 anbefalinger som gjelder påvirkning på villaks. Disse må gjennomgås og vurderes inn i utredningsprogrammet for overordnet konsekvensutredning av havbruk til havs.

Punkt 4.1.3 Særlig om smittespredning:

Kapittelet omhandler modellering av smittespredning, mens Fiskehelse og fiskevelferd er tatt opp under punkt 4.3. Disse to hører sammen da problemstillingen man modellerer hører inn under fiskehelse og matloven som er Mattilsynets forvaltningsområde.

Punkt 4.3 Fiskehelse og fiskevelferd:

I tillegg til de faktorene som er nevnt i punkt I må også faktorer for fiskevelferd nevnes. Vi viser her til Lakselv protokollen som er et godt verktøy for vurdering når det gjelder de miljøbaserte (oksygen, temperatur, saltholdighet) og gruppebaserte velferdsindikatorer (atferd, appetitt, dødelighet).

Oksygen, temperatur, strømforhold, bølger og kombinasjon strøm/bølger med konsekvens for fiskens velferd i de ulike områdene må utredes på et overordnet nivå. Dette gjelder også fiskens mulighet for å spise pellets i turbulente forhold.

Med hilsen

Else Marie Stenevik Djupevåg

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*